

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський коледж Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган - Барановського

Методична розробка

**«Методика проведення семінарського заняття
з теми «Операції банків з іноземною валютою»»**

Маріуполь, 2018

Методична розробка «Методика проведення семінарського заняття з теми «Операції банків з іноземною валютою»» при підготовці молодших спеціалістів зі спеціальності 5.03050801 «Фінанси і кредит»

Підготувала Тимановська І.М. – викладач Маріупольського коледжу Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Викладено методику проведення семінарського заняття у формі ділової гри з використанням мультимедійних технологій, випереджальних завдань, пошуково-творчих робіт.

Рецензенти: Францева О.В. – голова циклової комісії обліково-фінансових дисциплін, викладач вищої категорії Маріупольського коледжу Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган – Барановського

Крохмальова О.В. – викладач вищої категорії Маріупольського машинобудівного коледжу ДВНЗ «ПДТУ»

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії обліково-економічних та фінансових дисциплін (протокол № ____ від « ____ » _____ 2018 р.)

Голова комісії _____ О.В. Францева

ЗМІСТ

Вступ

1. Навчально - методична картка заняття
2. Методика проведення семінарського заняття у формі ділової гри
3. Методи контролю і оцінювання знань студентів

Висновки

Література

Додатки

ВСТУП

«Без гри немає і не може бути
повноцінного розумового розвитку.
Гра – це іскра, що запалює вогник
допитливості людини».

В.О. Сухомлинський

Розробка та впровадження активних методів навчання представлена в різних галузях наукового знання і досліджена багатьма педагогами і психологами. Серед запропонованої сьогодні великої кількості інноваційних активних технологій перевага віддається роботі зі студентами в режимі інтерактиву, який найбільш повно забезпечує сприятливі умови розвитку студента, набуття ним у процесі навчання професійних якостей, засвоєння методів викладання і навчання, всебічно реалізує його природний потенціал і виховує особистість, здатну до самовдосконалення, яка вміє використовувати одержані знання для творчого розв'язання проблем, критично мислить, прагне реалізувати себе.

Особливо актуальним є створення умов для залучення до роботи кожного студента, надання можливостей виявити себе відповідно до здібностей та рівня підготовки на кожному занятті. Адже оцінювання знань повинно сприяти підвищенню мотивації студентів до системного активного навчання дисципліни, переорієнтації їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних стійких знань, умінь та навичок.

Однією із таких форм навчання є ділова гра, яка розвиває пізнавальний інтерес, активізує розумову діяльність, спостережливість, вчить робити висновки, зіставляти окремі факти. Така форма заняття вимагає від студентів прийняття конкретних рішень у проблемній ситуації.

Методична розробка «Методика проведення семінарського заняття з теми: «Операції банків з іноземною валютою»» переслідує такі цілі:

- ознайомити викладачів з методикою проведення заняття у формі ділової гри;
- забезпечити належну ефективність даного заняття;
- максимально активізувати процес навчального заняття;

забезпечити глибоке оволодіння студентами знань з питань здійснення банками України операцій з іноземною валютою.

Проведення ділової гри передбачає:

формулювання основної мети ділової гри і встановлення її правил;
опрацювання конкретних завдань і проблемних ситуацій;
затвердження організації гри та форми її проведення;
визначення посадових осіб, ролі яких будуть виконуватися під час ділової гри;
моделювання навчальної ситуації на основі заздалегідь опрацьованих матеріалів.

Відповідальним і змістовним етапом ділових ігор є аналіз, обговорення та оцінка результатів гри. На цьому етапі здійснюється обмін думками, захист учасниками гри своїх рішень і висновків, остаточний підсумок результатів гри.

НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНА КАРТКА
план заняття № 53

Група	ФК-15-09-1	Дата: « 31 » січня 2018 року
Дисципліна	Банківські операції	
Спеціальність	5.03050801 «Фінанси і кредит»	
Тема заняття	Операції банків з іноземною валютою	
Мета заняття: <i>навчальна</i>	систематизувати знання студентів з економічно-правових форм і організаційних основ здійснення валютних операцій банків, узагальнити основні економічні категорії, які характеризують порядок здійснення банками України поточних торговельних та неторговельних операцій з іноземною валютою, з'ясувати оптимальні валютно-фінансові умови зовнішньоекономічної діяльності, сприяти формуванню навичок ідентифікації ризиків при здійсненні валютних операцій, виявити особливості правової грамотності при регулюванні валютних відносин;	
<i>розвиваюча</i>	сприяти розвитку у студентів фінансової та інформаційної грамотності з питань валютних операцій банку, активізувати розумову та творчу діяльність студентів, формувати вміння колективно обговорювати доцільність прийнятих рішень, аналізувати і робити висновки, розширяти культуру ділового спілкування, удосконалювати навички професійного мовлення, формувати вміння роботи з додатковими джерелами інформації;	
<i>виховна</i>	прививати любов до обраної професії, виховувати почуття відповідальності, інформаційної культури, логічного мислення, усвідомлення власної значущості в освітньому процесі, стимулювати навчально-пізнавальну активність шляхом постановки проблемних ситуацій і залучення до дослідницької діяльності;	
<i>методична</i>	надати методику проведення семінарського заняття у формі ділової гри	
Вид заняття	семінарське заняття	
Форма проведення заняття	ділова гра з використанням мультимедійних технологій, випереджальних завдань, пошуково-творчих робіт.	
Міждисциплінарні зв'язки: <i>забезпечуючи</i>	фінанси, економіка підприємства, бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках, правознавство, статистика, інформаційні системи і технології у фінансово-кредитних установах, фінансове право, навчальна практика;	

забезпечувані
Наочні посібники

гроші та кредит, фінансовий ринок, переддипломна практика.
пакети завдань для роботи в групах, зразки банкнот, курси валют, слайди мультимедійних презентацій.

Технічні засоби навчання

ноутбук – 1 шт., Проектор – View Sonic PJ503 DLP Projector.

Навчальне місце

кабінет № 34 «Фінансово-кредитних дисциплін»

Література:

обов'язкова

Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III в редакції від 19.11.2016

Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 185/94-ВР в редакції від 03.12.2016

Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 № 15-93 в редакції від 27.09.2014

Банківські операції: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Левандівський О.Т., Деметер П.Е. — К., 2013. — 463 с.

Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. – К. : Ліра-К, 2014. – 484 с.

Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: навчальний посібник – Львів: «Новий світ – 2000», 2016. - 560 с.

додаткова

Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III в редакції від 06.11.2016

Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.12.2002 № 502

Постанова Правління Національного банку України від 23.02.2015 № 124 «Про особливості здійснення деяких валютних операцій»

Постанова НБУ № 410 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016

Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій від 15.08.2011 № 281

Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою від 10.08.2005 № 281

Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції К.: Центр учбової літератури, 2013. — 568 с.

Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків підручник./ М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.

ХІД ЗАНЯТТЯ

№ елемента	Елементи заняття, навчальні питання, форми і методи навчання	Додатки, зміни, зауваження
1	2	3
1.	<p>Організаційний момент:</p> <p>1.1. Привітання студентів.</p> <p>1.2. Перевірка готовності аудиторії до заняття, перевірка наявності студентів.</p>	1 хв.
2.	<p>Ознайомлення студентів з темою, планом проведення заняття та навчальними цілями.</p> <p>Викладач повідомляє, що темою семінарського заняття є «Операції банків з іноземною валютою», яке буде проводитися у формі ділової гри.</p> <p>Навчальна мета заняття - систематизувати економічно-правові форми і організаційні основи здійснення валютних операцій банків, узагальнити основні економічні категорії, які характеризують порядок здійснення банками України поточних торговельних та неторговельних операцій з іноземною валютою, з'ясувати оптимальні валютно-фінансові умови зовнішньоекономічної діяльності, сприяти формуванню навичок ідентифікації ризиків при здійсненні валютних операцій, виявити особливості правової грамотності при регулюванні валютних відносин.</p> <p>Основним завданням заняття є відтворення реальної обстановки для функціонування учасників ділової гри, які виконують конкретні завдання під керівництвом викладача, приймають необхідні рішення для досягнення поставлених цілей</p>	2 хв.
3.	<p>Мотивація навчальної діяльності студентів.</p> <p>Викладач повідомляє, що знання, отримані за даною темою є важливими для майбутніх фінансистів, тому що здійснення операцій з іноземною валютою є невід'ємною складовою в роботі кожного вітчизняного банку.</p> <p>Проведення валютних операцій є найскладнішим і найризикованішим з видів банківської діяльності, який може принести йому як великі прибутки так і стати джерелом значних збитків.</p> <p>Загострення фінансової кризи в Україні та подолання її наслідків негативно впливає на розвиток вітчизняного валютного ринку, а це тягне за собою зменшення обсягів іноземних інвестицій, спад на національному ринку операцій за участі нерезидентів, зниження обсягів експортно-імпортних операцій. Все це піднімає рівень актуальності оволодіння знаннями у сфері валютних операцій банків. Викладач наголошує, що студенти, як майбутні фінансисти або банкіри, якісно оволодівши знаннями за даною темою, мають можливість впливати на фінансові процеси на валютному ринку з метою стабілізації валютного курсу, вирішувати проблеми зниження ризику від операцій з іноземною валютою, завдяки своїм знанням домагались прозорості здійснення валютних операцій. Бо усі учасники зовнішньоекономічній діяльності, як банки, так і їх клієнти постійно потерпають від нестабільності та неможливості протидіяти цілеспрямованим валютним спекуляціям.</p> <p>Тому комплексне оволодіння формами і методами здійснення валютних операцій банків, їх оцінюванню і аналіз під час семінару є дуже доцільним і актуальним.</p>	2 хв.

	Окрім того, знання цієї теми необхідні студентам для подальшого вивчення таких дисциплін, як «Гроші та кредит», «Фінансовий ринок», «Переддипломна практика» та інших.	
4.	Семінар у формі ділової гри. Узагальнення теоретичного навчального матеріалу за планом: <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіко-організаційні основи здійснення банківських операцій в іноземній валюті. 2. Особливості здійснення неторговельних операцій банків в іноземній валюті: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Операції банків з купівлі-продажу готівкової іноземної валюти. 2.2. Перекази іноземної валюти фізичними особами. 3. Конверсійні операції банку: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Поточні торговельні операції з іноземною валютою. 3.2. Строкові торговельні валютні операції. 	65 хв.
	4.1. Підготовка до ділової гри. Викладач поділяє групу студентів на підгрупи для проведення ділової гри, розподіляє посади серед студентів і пояснює роль кожного при проведенні ділової гри.	
	4.2. Заслуховування доповідей студентів у вигляді презентацій з мультимедійним супроводом. Обговорення доповідей, заслуховування доповнень і зауважень.	
	4.3. Робота в групах. Групи аналітиків після обговорення кожної доповіді отримують завдання для проведення ділової гри. Результати виконання завдання головний аналітик звітує експертам.	
	4.4. Заслуховування пошуково - творчих робіт студентів. Робота 1. Майстер-клас по визначенню платіжності банкнот Євро. Після проведення майстер-класу студенти отримують завдання визначити справжність банкноти і документально оформити валюто-обмінну операцію. Робота 2. Доповідь-презентація «Концепція нового валютного регулювання». Обговорення реалістичності і актуальності усіх етапів нової концепції.	
5.	Коментар доповідей і творчих робіт студентів. Викладач коментує роботу студентів, робить зауваження щодо виконання завдань, визначає загальні підсумки набраних балів, виставляє оцінки.	5 хв.
6.	Підсумок семінарського заняття. Викладач робить висновок щодо досягнення мети заняття, дякує за активну участь у занятті.	2 хв.
7.	Домашнє завдання	1 хв.
	Повторити матеріал підручників: 1. Банківські операції: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Левандівський О.Т., Деметер П.Е. — К., 2013., стор. 405-433 2. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: навчальний посібник – Львів: «Новий світ – 2000», 2016. - 560 с., стор. 295-331	
8.	Рефлексія	2 хв.

2. Методика проведення семінарського заняття у формі ділової гри за темою: «Операції банків з іноземною валютою»

Семінарське заняття проводиться після вивчення теоретичного матеріалу з теми: «Операції банків з іноземною валютою».

Заняття розраховано на 80 хвилин. Основною метою проведення ділової гри – є відтворення реальної обстановки для функціонування учасників, які виконують конкретні дії під керівництвом викладача, приймають необхідні рішення для досягнення поставлених цілей.

До початку заняття викладач розробляє детальну методику проведення семінару і завдання ділової гри, контролює його методичне забезпечення. Головне завдання викладача – підготувати студентів до участі у діловій грі, обговорити заздалегідь теми доповідей і пошуково-творчих робіт, при необхідності націлити на розробку презентацій.

Заняття потрібно починати з організаційних заходів, ціль яких створити робочу обстановку та перевірити готовність студентів і аудиторії до проведення заняття. Викладач повинен привітати студентів, відмітити відсутніх, перевірити наявність та готовність наочних посібників, маркерів, крейди, стан дошки, забезпечити безпечну роботу мультимедійних засобів. Важливо, щоб викладач на даному етапі заняття (також, як і на інших) був зібраний, стриманий, тактовний.

Після проведення організаційних заходів викладач повідомляє тему, мету і навчальні цілі заняття, супроводжуючи мультимедійною презентацією. Викладач пояснює, що навчальною метою заняття є систематизація економіко-правових форм і організаційних основ здійснення валютних операцій банків, узагальнення основних економічних категорій, які характеризують порядок здійснення банками України поточних торговельних та неторговельних операцій з іноземною валютою, з'ясування оптимальних валютно-фінансові умов зовнішньоекономічної діяльності, сприяння формуванню навичок ідентифікації ризиків при здійсненні валютних операцій, виявити особливості правової грамотності при регулюванні валютних відносин.

Після цього викладач повідомляє план проведення семінару, тим самим налаштовує студентів на продуктивну працю.

Для сприяння швидкого включення студентів в навчально-пізнавальну діяльність, необхідно провести мотивацію навчальної діяльності і пояснити, при вивченні яких дисциплін студенти зможуть використати набуті знання, а також важливість даної теми у подальшому житті.

Викладач повідомляє, що знання, отримані за даною темою є важливими для майбутніх фінансистів, тому що здійснення операцій з іноземною валютою є невід'ємною складовою в роботі кожного вітчизняного банку.

Проведення валютних операцій є найскладнішим і найризикованішим з видів банківської діяльності, який може принести йому як великі прибутки так і стати джерелом значних збитків.

Загострення фінансової кризи в Україні та подолання її наслідків негативно впливає на розвиток вітчизняного валютного ринку, а це тягне за собою зменшення обсягів іноземних інвестицій, спад на національному ринку операцій за участі нерезидентів, зниження обсягів експортно-імпортних операцій. Все це піднімає рівень актуальності оволодіння знаннями у сфері валютних операцій банків. Викладач наголошує, що студенти, як майбутні фінансисти чи банкіри, якісно оволодівши знаннями за даною темою, мають можливість впливати на фінансові процеси на валютному ринку з метою стабілізації валютного курсу, вирішувати проблеми зниження ризику від операцій з іноземною валютою, завдяки своїм знанням домагатись прозорості здійснення валютних операцій. Бо усі учасники зовнішньоекономічної діяльності, як банки, так і їх клієнти постійно потерпають від нестабільності та неможливості протидіяти цілеспрямованим валютним спекуляціям. Тому комплексне оволодіння формами і методами здійснення валютних операцій банків, їх оцінюванню і аналіз під час семінару є дуже доцільним і актуальним.

Окрім того, знання цієї теми необхідні студентам для подальшого вивчення таких дисциплін, як «Гроші та кредит», «Фінансовий ринок», «Переддипломна практика» та інших.

Далі викладач поділяє групу студентів на 5 підгруп (4 групи аналітиків і 1 група експертів) для проведення ділової гри, розподіляє посади серед студентів і

пояснює роль кожного при проведенні ділової гри. До початку заняття визначається склад кожної групи і готуються таблички з вказівкою її назви.

Група студентів розподіляється на підгрупи наступним чином:

№	Назва групи	Кількість
1.	Фінансові аналітики	6
2.	Спеціалісти валютного відділу банку	6
3.	Представники Української міжбанківської валютної біржі	6
4.	Фахівці НБУ	6
5.	Експерти	6
	Разом:	30

Студенти перевтілюються у дослідників-доповідачів, опонентів, аналітиків, експертів. Викладач в ході заняття займає позицію головного координатора. Студенти під керівництвом викладача імітують спеціалістів різних галузей.

Кожний учасник семінару готує матеріал у вигляді доповіді, доповнень, проблемних запитань або творчої роботи за планом семінару (Додаток А).

В процесі заслуховування доповідей викладач контролює процес обговорення, при необхідності доповнює, виправляє, дає можливість іншим студентам коментувати відповіді.

Студенти – доповідачі виступають з підготовленими доповідями в межах відведеного часу, відповідають на запитання інших учасників семінару.

Студенти – учасники семінару уважно слухають доповіді, доповнюють, виправляють доповідачів, висловлюють свою думку щодо питання, яке обговорюється.

На семінарському занятті передбачається систематизація і узагальнення знань за такими питаннями:

1. Економіко-організаційні основи здійснення банківських операцій в іноземній валюті.

2. Особливості здійснення неторговельних операцій банків в іноземній валюті:

- 2.1. Загальні умови здійснення операцій банків з купівлі-продажу готівкової іноземної валюти.

2.2. Перекази іноземної валюти фізичними особами.

3. Конверсійні операції банку:

3.1. Поточні торговельні операції з іноземною валютою.

3.2. Строкові торговельні валютні операції.

Після обговорення кожного питання групи аналітиків отримують завдання для проведення ділової гри (Додаток Б), результати виконання якого головний аналітик кожної групи звітує експертам. Група експертів перевіряє правильність виконання завдань, фіксує та виправляє допущені учасниками помилки, про що звітує головному експерту, а він – викладачу.

Наступним етапом заняття є презентації пошуково - творчих робіт студентів. Студенти, які представлятимуть свої роботи, заздалегідь обговорили з викладачем план, обсяг і структуру роботи, надали усі розрахунки.

Робота 1. Майстер-клас по визначенню платіжності банкнот Євро.

Після проведення майстер-класу студенти кожної підгрупи мають самостійно визначити справжність банкноти і документально оформити валютно-обмінну операцію.

Робота 2. Доповідь-презентація «Концепція нового валютного регулювання».

Після презентації роботи викладач звертається до групи і пропонує студентам – учасникам семінару висловити свою думку щодо реалістичності, актуальності, ефективності і економічній обґрунтованості усіх етапів нової концепції.

В кінці семінару викладач робить висновки, коментує роботу студентів, виставляє оцінки, підводить підсумок заняття і диктує домашнє завдання.

Наприкінці заняття викладач проводить рефлексію з метою оцінки ефективності проведення заняття. Викладач пропонує на зворотній стороні зразків банкнот Євро висловити свої враження від семінару.

3. Методи контролю і оцінювання знань студентів

В процесі заняття викладач пильно стежить за активністю студентів і рівнем підготовки до семінару. Знання та уміння студентів оцінюються згідно з критеріями оцінок рівня підготовки з дисципліни «Банківські операції»: правильне вживання термінів, логічне і послідовне викладання матеріалу, аргументоване висловлювання своєї особистої думки, вміння користуватися законодавчою базою, довідковою і статистичною інформацією та допоміжною літературою.

Оцінка діяльності студентів здійснюється за кількістю отриманих балів.

Методика нарахування балів за результатом заняття:

№	Участь в семінарі	Кількість балів
1.	Підготовка доповіді	+ 5 балів
2.	Виконання творчої роботи	+ 5 балів
3.	Доповнення доповідей	+ 3 бали
4.	Допущення помилок при відповіді	- 1 бал
5.	Перевищення часу доповіді	- 1 бал
6.	Правильна відповідь на завдання ділової гри:	
	Завдання №1 «Визначення крос-курсу»	+ 1 бал
	Завдання №2 «Розгляд ситуації зворотного обміну валюти»	+1 бал
	Завдання №3 «Робота з нормативним документом. Складання пазлу щодо валютних обмежень НБУ»	+1 бал
	Завдання №4 «Оцінка правильності заповнення документів на купівлю і продаж іноземної валюти»	від 1 до 4 балів
	Завдання №5 «Визначення справжньої євро і складання квитанції про здійснення валютно-обмінної операції»	+1 або 2 бали
7.	Оцінка роботи експертів	від 1 до 5 балів
8.	Активність під час заняття	від 1 до 3 балів
9.	Дотримання ділового стилю спілкування і творче перевтілення в отриману роль	+ 1 бал

Загальна сума балів, яка набрана кожним учасником семінару передбачає відповідну оцінку:

Кількість балів	Оцінка
Від 12 балів і вище	5 «відмінно»
Від 8 до 11 балів	4 «добре»
Від 5 до 7 балів	3 «задовільно»
Менше 4 балів	2 «незадовільно»

При проведенні підсумків заняття викладач коментує роботу студентів, визначає загальну кількість набраних балів і виставляє оцінки.

В кінці заняття викладач підводить висновок щодо досягнення мети заняття, робить зауваження щодо допущених помилок. Після цього викладач коментує домашнє завдання, яке показано на екрані, дякує за активну участь у занятті.

ВИСНОВКИ

Впровадження інноваційних активних технологій навчання є пріоритетним напрямком реформування вітчизняної системи вищої освіти. Виконуючи навчальну, виховну й дослідну функції, зазначені технології можуть застосовуватися як на етапі підготовки до проведення занять з дисципліни «Банківські операції», створенні навчально-методичного забезпечення, так і під час освітньо-виховного процесу й у позааудиторній роботі. Використання інноваційних активних технологій навчання під час семінарських занять дозволяє створити принципово нову інформаційну освітню сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, значно впливає на перерозподіл ролей між її учасниками, підвищує мотивацію, розвиває самостійність, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу, сприяє модернізації традиційної системи навчання.

На семінарському занятті з теми «Операції банків з іноземною валютою», де студенти обговорюють теоретичні і практичні засади виконання валютних операцій, вчаться доводити правильність своєї думки і робити висновки, доцільно застосовувати такий метод навчання, як ділова гра.

Семінар у формі ділової гри розвиває пізнавальний інтерес, спостережливість, активізує розумову діяльність кожного студента, вчить робити висновки, зіставляти окремі факти. Під час гри студенти краще засвоюють матеріал, вчаться застосовувати набуті знання у нових ситуаціях. Ділова гра вимагає від студентів прийняття конкретних рішень у проблемній ситуації в межах ролі.

Основною метою семінарського заняття у формі ділової гри є закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів, які вони набули на лекціях і в ході самостійної роботи над навчальним матеріалом, розвиток умінь використовувати та застосовувати нормативно-правову документацію при вирішенні конкретних завдань, розвиток у студентів творчого мислення та навичок аналізу й узагальнення практики.

Основними навчальними цілями семінарського заняття є :

1. Поглиблення теоретичних знань з проблемних питань.
2. Розвиток навичок та вмінь студентів проводити дослідження.

3. Формування у студентів системи знань з теорії для подальшої практичної реалізації.

4. Виховування у студентів культури доповіді, вміння захищати свою точку зору з питань, які розглядаються, вести дискусію.

Підвищення інтересу до заняття, зростання потреби в більш повному і глибокому засвоєнні знань, розвиток ініціативи і самостійності в роботі сприяє використанню мультимедійних технологій. Мультимедійні технології дозволяють одночасно використовувати на семінарському занятті різні способи представлення інформації: числа, текст, графіку, анімацію, відео та звук, що сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутнього фінансиста.

Таким чином, виховання професійності та самовдосконалення на заняттях з банківських операцій є одним із визначальних орієнтирів у підготовці молодших спеціалістів з фінансів, саме на це спрямована подальша діяльність викладача.

Тема семінару: «Операції банків з іноземною валютою»

Питання для обговорення:

1. Економіко-організаційні основи здійснення банківських операцій в іноземній валюті.
2. Особливості здійснення неторговельних операцій банків в іноземній валюті:
  - 2.1. Операції банків з купівлі-продажу готівкової іноземної валюти.
  - 2.2. Перекази іноземної валюти фізичними особами.
3. Конверсійні операції банку:
  - 3.1. Поточні торговельні операції з іноземною валютою.
  - 3.2. Строкові торговельні валютні операції.

Література для підготовки:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III в редакції від 19.11.2016
2. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 185/94-ВР в редакції від 03.12.2016
3. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III в редакції від 06.11.2016
4. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 № 15-93 в редакції від 27.09.2014
5. Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.12.2002 № 502
6. Постанова Правління Національного банку України від 23.02.2015 № 124 Про особливості здійснення деяких валютних операцій
7. Постанова НБУ № 410 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016

8. Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій від 15.08.2011 № 281

9. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою від 10.08.2005 № 281

10. Банківські операції: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Левандівський О.Т., Деметер П.Е. — К., 2013. — 463 с.

11. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: навчальний посібник — Львів: «Новий світ – 2000», 2016. - 560 с.

12. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник./ М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. — К. : «Центр учбової літератури», 2016. — 520 с.

13. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції К.: Центр учбової літератури, 2013. — 568 с.

14. Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. — К. : Ліра-К, 2014. — 484 с.

15. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

Завдання для проведення ділової гри

Завдання №1. Визначення крос-курсу

Для виконання завдання головний аналітик кожної групи отримує від експертів пакет з необхідними матеріалами, розподіляє завдання серед учасників своєї групи, а після виконання розрахунків передає отримані результати експертам. Час на виконання завдання складає 3 хвилини. Група експертів перевіряє правильність виконання розрахунків, робить необхідні виправлення і звітує викладачу. За правильне виконання завдання кожний студент групи аналітиків отримує 1 бал.

Завдання. Визначити, якими будуть курси іноземних валют до української гривні через крос-курс за такими даними:

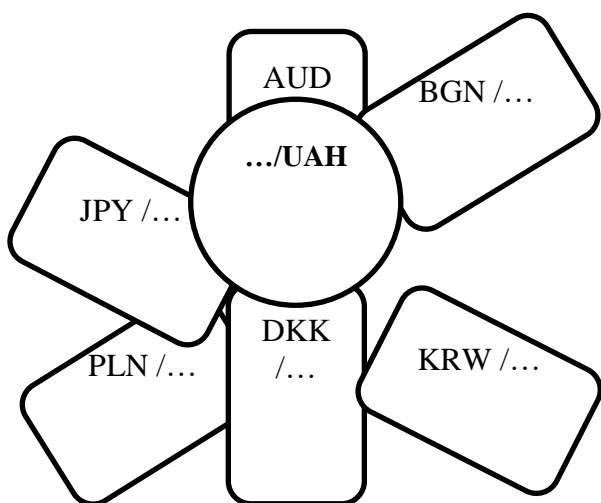
Офіційний курс гривні до долару США: USD/UAH 27.35

Обмінні курси на валютному ринку

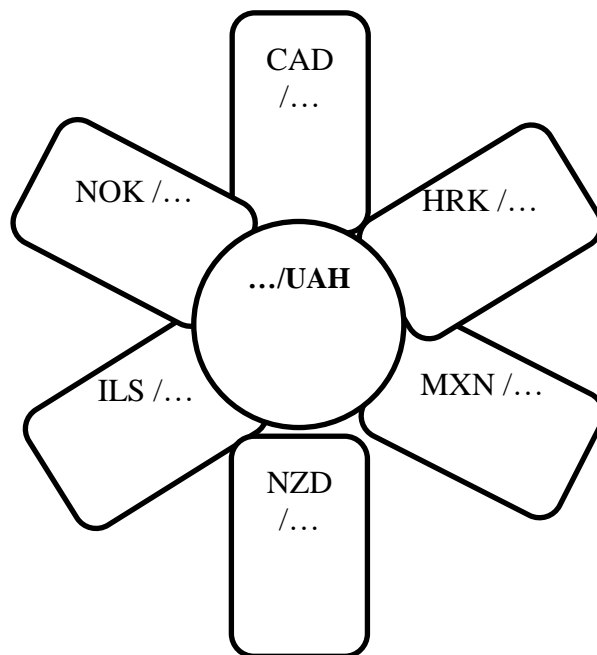
Валютна пара	Курс валют
USD/ AUD	1.34
USD/ BGN	1.85
USD/ KRW	1169.6
USD/ DKK	7.0
USD/ PLN	4.21
USD/ JPY	116.0
USD/ CAD	1.31
USD/ HRK	7.08
USD/ MXN	20.25
USD/ NZD	1.39
USD/ ILS	3.81
USD/ NOK	8.44
USD/ SGD	143.11
USD/ RON	4.24
USD/ BYN	61.58
USD/ GBP	0.79
USD/ CZK	2556.55
USD/ SEK	919.04
USD/ CHF	101.79
USD/ KZT	330.38
USD/ TRY	3.53
USD/ CNY	6.92
USD/ EGP	18.33
USD/ INR	67.64

Результати оформити у вигляді валютної квітки

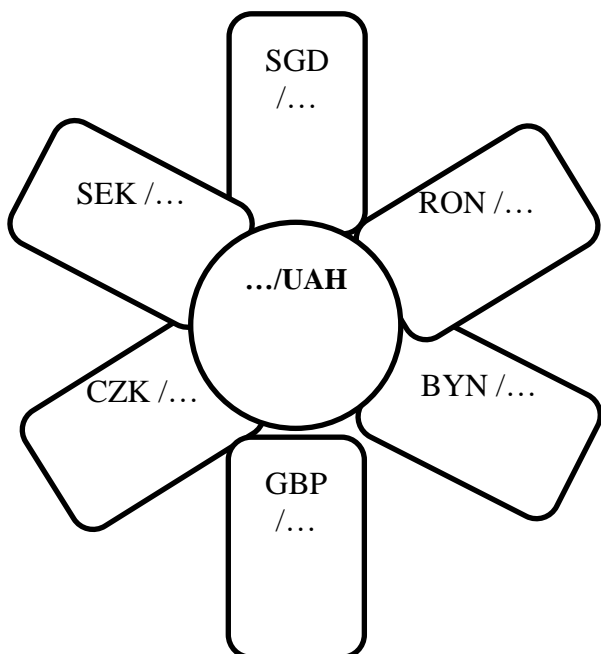
Група «Фінансові аналітики»

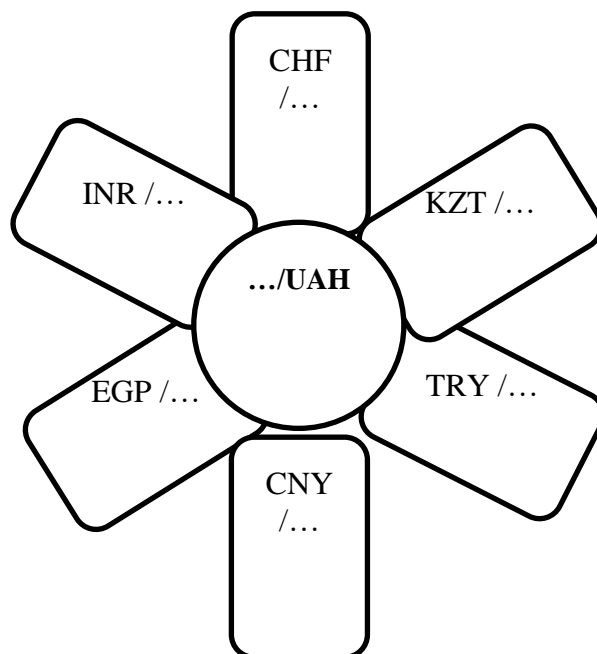
Група «Спеціалісти валютного відділу банку»

Група «Представники Української міжбанківської валютної біржі»

Група «Фахівці НБУ»

Правильна відповідь:

Обмінні курси на валютному ринку

Валютна пара	Курс валют (грн за 1 іноземної валюти)
Група «Фінансові аналітики»	
AUD / UAH	$27.35 \div 1.34 = 20.41$
BGN / UAH	$27.35 \div 1.85 = 14.78$
KRW / UAH	$27.35 \div 1169.6 = 0.02$
DKK / UAH	$27.35 \div 7.0 = 3.91$
PLN / UAH	$27.35 \div 4.21 = 6.50$
JPY / UAH	$27.35 \div 116.0 = 0.24$
Група «Спеціалісти валютного відділу банку»	
CAD / UAH	$27.35 \div 1.31 = 20.88$
HRK / UAH	$27.35 \div 7.08 = 3.86$
MXN / UAH	$27.35 \div 20.25 = 1.35$
NZD / UAH	$27.35 \div 1.39 = 19.68$
ILS / UAH	$27.35 \div 3.81 = 7.18$
NOK / UAH	$27.35 \div 8.44 = 3.24$
Група «Представники Української міжбанківської валютної біржі»	
SGD / UAH	$27.35 \div 143.11 = 0.19$
RON / UAH	$27.35 \div 4.24 = 6.45$
BYN / UAH	$27.35 \div 61.58 = 0.44$
GBP / UAH	$27.35 \div 0.79 = 34.62$
CZK / UAH	$27.35 \div 2556.55 = 0.01$
SEK / UAH	$27.35 \div 919.04 = 0.03$
Група «Фахівці НБУ»	
CHF / UAH	$27.35 \div 101.79 = 0.27$
KZT / UAH	$27.35 \div 330.38 = 0.08$
TRY / UAH	$27.35 \div 3.53 = 7.75$
CNY / UAH	$27.35 \div 6.92 = 3.95$
EGP / UAH	$27.35 \div 18.33 = 1.49$
INR / UAH	$27.35 \div 67.64 = 0.40$

Завдання № 2. Розгляд ситуації зворотного обміну валюти

Для виконання завдання головний аналітик кожної групи отримує від експертів свій варіант виробничої ситуації, обговорює цю ситуацію з іншими аналітиками своєї групи і звітує експерту. Час на виконання завдання складає 3 хвилини. Експерт повинен уважно вислухати відповідь головного аналітика, надати правильну відповідь, і у разі, якщо група аналітиків правильно виконала завдання, зарахувати кожному учаснику групи 1 бал.

Завдання для групи «Фінансові аналітики»

Фізична особа-нерезидент звернулась до пункту обміну валют з метою зворотного обміну 2000 готівкових гривень, які були нею раніше куплені у касі банку за долари США та неповністю використані. Яке рішення має прийняти банк щодо здійснення операції, якщо клієнт подав у банк 1-й екземпляр довідки-certificate за формою № 377 та квитанцію про здійснення валютно-обмінної операції на суму 5000 грн.?

Правильна відповідь: Згідно з Інструкцією про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України (пункт 10 «Зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту здійснюється на підставі першого примірника довідки-certificate за формою N 377 лише на ту іноземну валюту і в межах тієї суми, що зазначені в довідці. Перший примірник цієї довідки залишається в касі банку, фінансової установи, пункту обміну валюти, у яких здійснено зворотний обмін») фізична особа-нерезидент отримає 2000 грн, тобто усю заявлену суму.

Завдання для групи «Спеціалісти валютного відділу банку»

Фізична особа-нерезидент звернулась до пункту обміну валют з метою зворотного обміну 2000 готівкових гривень, які були нею раніше куплені у касі банку за долари США та неповністю використані. Яке рішення має прийняти банк щодо здійснення операції, якщо клієнт подав у банк 1-й екземпляр довідки-certificate за формою № 377 та квитанцію про здійснення валютно-обмінної операції на суму 1500 грн.?

Правильна відповідь: Згідно з Інструкцією про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України (пункт 10 «Зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту здійснюється на підставі першого примірника довідки-certificate за формою N 377 лише на ту іноземну валюту і в межах тієї суми, що зазначені в довідці. Перший примірник цієї довідки залишається в касі банку, фінансової установи, пункту обміну валюти, у яких здійснено зворотний обмін») фізична особа-нерезидент отримає лише 1500 грн, тому що така сума вказана у довідці № 377.

Завдання для групи «Представники Української міжбанківської валютної біржі»

Фізична особа-нерезидент звернулась до пункту обміну валют з метою зворотного обміну 2000 готівкових гривень, які були нею раніше куплені у касі банку за долари США та неповністю використані. Яке рішення має прийняти банк щодо здійснення операції, якщо клієнт подав у банк 1-й екземпляр довідки-certificate за формою № 377 на суму 3000 грн. без квитанції про здійснення валютно-обмінної операції?

Правильна відповідь: Згідно з Інструкцією про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України (пункт 10 «Зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту здійснюється на підставі першого примірника довідки-certificate за формою N 377 лише на ту іноземну валюту і в межах тієї суми, що зазначені в довідці. Перший примірник цієї довідки залишається в касі банку, фінансової установи, пункту обміну валюти, у яких здійснено зворотний обмін») фізична особа-нерезидент отримає 2000 грн, тобто усю заявлену суму.

Завдання для групи «Фахівці НБУ»

Фізична особа-нерезидент звернулась до пункту обміну валют з метою зворотного обміну 2000 готівкових гривень, які були нею раніше куплені у касі

банку за долари США та неповністю використані. Яке рішення має прийняти банк щодо здійснення операції, якщо клієнт не подав у банк довідку-certificate за формою № 377, але пред'явив квитанцію про здійснення валютно-обмінної операції на суму 4000 грн?

Правильна відповідь: Згідно з Інструкцією про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України (пункт 10 «Зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту здійснюється на підставі першого примірника довідки-certificate за формою N 377 лише на ту іноземну валюту і в межах тієї суми, що зазначені в довідці. Перший примірник цієї довідки залишається в касі банку, фінансової установи, пункту обміну валюти, у яких здійснено зворотний обмін») фізичній особі-нерезиденту буде відмовлено з здійсненні операції зворотного обміну, тому що квитанція про здійснення валютно-обмінної операції без довідки-certificate за формою № 377 не дає на це право.

Завдання № 3. Робота з нормативним документом. Складання пазлу щодо валютних обмежень НБУ

Для виконання завдання головний аналітик кожної групи отримує від експертів текст Постанови НБУ № 410 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016 року, який групи повинні опрацювати за відповідний час (2 хвилини). Після цього кожна група має співвіднести тип валютної операції з сумою обмеження, тобто скласти валютний пазл. Якщо група аналітиків правильно виконала завдання, експерти зараховують кожному учаснику групи 1 бал.

Завдання для груп	Тип операції	Обмеження у гривневому еквіваленті
Фінансові аналітики	Продаж готівкової іноземної валюти протягом одного дня одній особі	?
Спеціалісти валютного відділу банку	Переказ іноземної валюти фізичною особою за кордон протягом дня	?
Представники Української міжбанківської валютної біржі	Переказ іноземної валюти фізичною особою за кордон протягом місяця	?
Фахівці НБУ	Видача готівкових коштів в іноземній валюті через касу банку на добу на одного клієнта	?

Правильна відповідь:

Тип операції	Обмеження у гривневому еквіваленті
Продаж готівкової іноземної валюти протягом одного дня одній особі	12 000 грн
Переказ іноземної валюти фізичною особою за кордон протягом дня	15 000 грн
Переказ іноземної валюти фізичною особою за кордон протягом місяця	150 000 грн
Видача готівкових коштів в іноземній валюті через касу банку на добу на одного клієнта	250 000 грн

Завдання №4 «Оцінка правильності заповнення документів на купівлю і продаж іноземної валюти»

Перед отриманням матеріалів завдання викладач нагадує, що під час підготовки до семінару студенти мали опрацювати Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою від 10.08.2005 № 281, а саме - Розділ IV. Оформлення та подання клієнтами до уповноважених банків заяв про купівлю іноземної валюти або банківських металів і заяв про продаж іноземної валюти або банківських металів та їх виконання. А також наголошує, що успішне виконання завдання залежить від уважного вивчення Положення.

Для виконання завдання головний аналітик кожної групи отримує від експертів зразки заповнених документів на купівлю і продаж іноземної валюти.

Викладач повідомляє, що банк не прийняв до виконання заяви про купівлю і продаж іноземної валюти і пропонує студентам з'ясувати причини відмови, знайти помилки і обґрунтувати їх. Час на виконання завдання складає 4 хвилини.

Головний аналітик кожної групи звітує про перелік помилок, які було виявлено в документах і в залежності від повноти відповіді група отримує відповідну кількість балів (від 1 до 4 балів).

Документ	Перелік помилок
Заява про купівлю іноземної валюти або банківських металів	1) не вказано код валюти; 2) неправильно розраховано суму купівлі в грн.
Заява про продаж іноземної валюти або банківських металів	1) не вказано номер документу; 2) в документі допущено виправлення.

Завдання №5 «Визначення справжньої євро і складання квитанції про здійснення валютно-обмінної операції»

Для виконання завдання головний аналітик кожної групи отримує від експертів пакет з необхідними матеріалами, розподіляє завдання серед учасників своєї групи. Кожний учасник групи отримує одну банкноту Євро, перевіряє її справжність за даними серійного номеру і звітує головному аналітику своєї групи. Головний аналітик складає акт про обстеження банкнот, де повинні бути вказані фальшиві банкноти, а також заповнює реквізити, які відсутні в квитанції про здійснення валютно-обмінної операції і звітує експертам. Час на виконання завдання складає 5 хвилин.

Група експертів перевіряє правильність виконання завдання, робить необхідні виправлення і звітує викладачу.

За правильний результат визначення справжності банкноти кожний студент отримує 1 бал. За правильне заповнення реквізитів у квитанції про здійснення валютно-обмінної операції кожний студент групи аналітиків отримує ще 1 бал.

Алгоритм визначення справжності Євро за серійним номером

Номер банкноти євро складається з букви і одинадцяти цифр. Генерація номерів відбувається за особливим алгоритмом, в результаті чого діють цікаві математичні закономірності.

1. Країна емісії

При підсумовуванні всіх цифр номера виходить двозначне число. Якщо повторити операцію для знайденого результату (при необхідності кілька разів), то в підсумку можна вийти на цифровий корінь від 1 до 9. Буква і це однозначне число вкажуть на країну, в якій видрукувана купюра.

За кожною країною, що має право на випуск євро, закріплена певна літера, а також контрольна сума номера: Австрія - N - 3, Бельгія - Z - 9, Німеччина - X - 2, Греція - Y - 1, Ірландія - T - 6, Іспанія - V - 4, Італія - S - 7, Кіпр - G - 1, Мальта - F - 2, Нідерланди - P - 1, Португалія - M - 4, Словаччина - E - 3, Словенія - H - 9, Фінляндія - L - 5, Франція - U - 5, Естонія - D - 4.

Наприклад. Банкнота 100 євро з номером S11752786501. Подвійна сума дорівнює: $1 + 1 + 7 + 5 + 2 + 7 + 8 + 6 + 5 + 0 + 1 = 43$; $4 + 3 = 7$. І буква S, і 7 відносяться до Італії.

2. Контрольна сума 8

Буква серійного номера замінюється на число, відповідне порядковому номеру літери в англійському алфавіті. Це число і всі цифри номеру складаються доти, поки не буде отримано однозначне число. У справжньої банкноти кінцева сума завжди дорівнює 8.

Букви англійського алфавіту по порядку: A - 1, B - 2, C - 3, D - 4, E - 5, F - 6, G - 7, H - 8, I - 9, J - 10, K - 11, L - 12, M - 13, N - 14, O - 15, P - 16, Q - 17, R - 18, S - 19, T - 20, U - 21, V - 22, W - 23, X - 24, Y - 25, Z - 26.

Наприклад. Купюра 100 євро з номером S11752786501. Буква S - 19-я в алфавіті. Ланцюжок складений: $19 + 1 + 1 + 7 + 5 + 2 + 7 + 8 + 6 + 5 + 0 + 1 = 62$; $6 + 2 = 8$.

Завдання для групи аналітиків

До банку звернувся клієнт для здійснення валютно-обмінної операції з метою обміну євро на гривню. Визначити суму у гривнях, яку отримає клієнт. Результати розрахунків оформити у формі акту про обстеження банкнот, а також заповнити реквізити, які відсутні в квитанції про здійснення валютно-обмінної операції.

Курси валют ПАТ «Банк»

Валюта	Купівля	Продаж
EUR/UAH	29,7	30,2

Перевірка справжності серійного номеру банкноти Євро

Акт про обстеження банкнот

[illegible]

Країна-емітент	Англійський алфавіт																																																						
Австрія - N - 3,	<table><tr><td>0</td><td></td><td>9</td><td>I</td><td>18</td><td>R</td></tr><tr><td>1</td><td>A</td><td>10</td><td>J</td><td>19</td><td>S</td></tr><tr><td>2</td><td>B</td><td>11</td><td>K</td><td>20</td><td>T</td></tr><tr><td>3</td><td>C</td><td>12</td><td>L</td><td>21</td><td>U</td></tr><tr><td>4</td><td>D</td><td>13</td><td>M</td><td>22</td><td>V</td></tr><tr><td>5</td><td>E</td><td>14</td><td>N</td><td>23</td><td>W</td></tr><tr><td>6</td><td>F</td><td>15</td><td>O</td><td>24</td><td>X</td></tr><tr><td>7</td><td>G</td><td>16</td><td>P</td><td>25</td><td>Y</td></tr><tr><td>8</td><td>H</td><td>17</td><td>Q</td><td>26</td><td>Z</td></tr></table>	0		9	I	18	R	1	A	10	J	19	S	2	B	11	K	20	T	3	C	12	L	21	U	4	D	13	M	22	V	5	E	14	N	23	W	6	F	15	O	24	X	7	G	16	P	25	Y	8	H	17	Q	26	Z
0			9	I	18	R																																																	
1		A	10	J	19	S																																																	
2		B	11	K	20	T																																																	
3		C	12	L	21	U																																																	
4		D	13	M	22	V																																																	
5		E	14	N	23	W																																																	
6		F	15	O	24	X																																																	
7		G	16	P	25	Y																																																	
8		H	17	Q	26	Z																																																	
Бельгія - Z - 9,																																																							
Німеччина - X - 2,																																																							
Греція - Y - 1,																																																							
Ірландія - T - 6,																																																							
Іспанія - V – 4,																																																							
Італія - S - 7,																																																							
Кіпр - G - 1,																																																							
Мальта - F - 2,																																																							
Нідерланди - P – 1,																																																							
Португалія - M - 4,																																																							
Словаччина - E - 3,																																																							
Словенія - H - 9,																																																							
Фінляндія - L - 5,																																																							
Франція - U - 5,																																																							
Естонія - D - 4.																																																							

ПАТ "Банк", м. Маріуполь, просп. Металургів, 26А
(найменування та місцезнаходження структурного
підрозділу уповноваженого банку)

КВИТАНЦІЯ №   1
про здійснення валютно-обмінної операції

Дата та час здійснення операції   ?

Назва операції   купівля
(купівля, продаж, зворотний обмін, конвертація іноземної валюти)

Прийнято	Курс,	До видачі
назва валюти та сума	крос-курс	назва валюти та сума
?	?	?

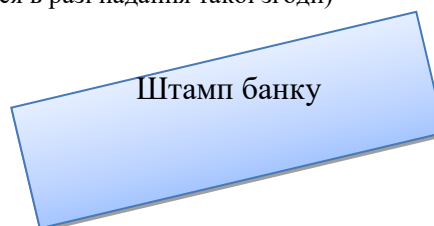
Сума комісії (відсутня)   -

Клієнт Іванов Микола Володимирович
[прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) фізичної особи]

Іванов
(підпис клієнта)

Надаю згоду на проведення операції з купівлі іноземної валюти без оформлення довідки-certificate
за формою № 377 Іванов
(підпис клієнта-нерезидента проставляється в разі надання такої згоди)

Банк
(підпис працівника уповноваженого банку)

Правильна відповідь

Перевірка справжності серійного номеру банкноти Євро

Серійний номер	Перевірка серійного номеру	Країна емісії банкноти	Результат
10 Євро Y 22949637031	$25+2+2+9+4+9+6+3+7+0+3+1=71$; $7+1=8$	$2+2+9+4+9+6+3+7+0+3+1=46$; $4+6=10$; $1+0=1$ 1-Y, тобто Греція	Банкнота справжня
20 Євро S 19775749939	$19+1+9+7+7+5+7+4+9+9+3+9=89$; $8+9=17$; $1+7=8$	$1+9+7+7+5+7+4+9+9+3+9=70$; $7+0=7$ 7-S, тобто Італія	Банкнота справжня
50 Євро X 18829767413	$24+1+8+8+2+9+7+6+7+4+1+3=80$; $8+0=8$	$1+8+8+2+9+7+6+7+4+1+3=56$; $5+6=11$; $1+1=2$ 2-X, тобто Німеччина	Банкнота справжня
100 Євро S 19775749732	$19+1+9+7+7+5+7+4+9+7+3+2=80$; $8+0=8$	$1+9+7+7+5+7+4+9+7+3+2=61$ $6+1=7$ 7-S, тобто Італія	Банкнота справжня
200 Євро V 16604412322	$22+1+6+6+0+4+4+1+2+3+2+2=53$; $5+3=8$	$1+6+6+0+4+4+1+2+3+2+2=31$ $3+1=4$ 4-V, тобто Іспанія	Банкнота справжня
500 Євро P 02963741874	$16+0+2+9+6+3+7+4+1+8+7+4=67$; $6+7=13$; $1+3=4$	-	Банкнота фальшива

ПАТ "Банк", м. Маріуполь, просп. Металургів, 26А
(найменування та місцезнаходження структурного
підрозділу уповноваженого банку)

КВИТАНЦІЯ №   1
про здійснення валютно-обмінної операції

Дата та час здійснення операції   дата і час проведення заняття

Назва операції   купівля

(купівля, продаж, зворотний обмін, конвертація іноземної валюти)

Прийнято	Курс, крос-курс	До видачі
назва валюти та сума		назва валюти та сума
EUR 380,00	29,7	UAH 11 286,00

Сума комісії (відсутня)   -

Клієнт   Іванов Микола Володимирович

[прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) фізичної особи]

  Іванов
(підпис клієнта)

Надаю згоду на проведення операції з купівлі іноземної валюти без оформлення довідки-certificate
за формою № 377   Іванов

(підпис клієнта-нерезидента проставляється в разі надання такої згоди)

  Банк
(підпис працівника уповноваженого банку)

Витяг з програми
нормативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста
спеціальності 5.03050801 «Фінанси і кредит»
«Банківські операції»

№ з/п	Найменування змістових модулів	Всього годин	Ауди- торно	Кількість годин			самос- тійні роботи
				лекції	лабо- ратор ні	практи- чні, семі- нари	
3.3	Операції банків з іноземною валютою	10	6	4		2	4

Література

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III в редакції від 19.11.2016
2. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 185/94-ВР в редакції від 03.12.2016
3. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III в редакції від 06.11.2016
4. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 № 15-93 в редакції від 27.09.2014
5. Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.12.2002 № 502
6. Постанова Правління Національного банку України від 23.02.2015 № 124 Про особливості здійснення деяких валютних операцій
7. Постанова НБУ № 410 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016
8. Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій від 15.08.2011 № 281
9. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою від 10.08.2005 № 281
10. Банківські операції: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Левандівський О.Т., Деметер П.Е. — К., 2013. — 463 с.
11. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: навчальний посібник — Львів: «Новий світ – 2000», 2016. - 560 с.
12. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник./ М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
13. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції К.: Центр учбової літератури, 2013. — 568 с.
14. Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. – К. : Ліра-К, 2014. – 484 с.
15. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.